

IO

De Nederlandsche Bank

*Oversicht op betalings-
en effectenverkeer 2010*

Maart 2011

IO

De Nederlandsche Bank

*Oversicht op betalings-
en effectenverkeer 2010*

Maart 2011

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
2. Oversight: doel en methode 5
3. Toetsingsresultaten hoogwaardig betalingsverkeer 9
4. Toetsingsresultaten effectenverkeer 12
5. Toetsingsresultaten retailbetalingsverkeer 19

I. Inleiding

Dit oversightrapport dient om verantwoording af te leggen over de uitvoering van de taak van de Nederlandsche Bank (DNB) met betrekking tot het oversight op het betalings- en effectenverkeer. Het Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS) stelt eisen aan de transparantie van de oversightfunctie van een centrale bank. Dit vereiste is als volgt verwoord in het rapport van het CPSS inzake oversight uit 2005: *Central banks should set out publicly their oversight policies, including the policy requirements or standards for systems and the criteria for determining which systems these apply to.* (zie www.bis.org/publ/cpss68.pdf). DNB vult dit in door, naast de gebruikte toetsingscriteria, eveneens de resultaten van de toetsingen te publiceren teneinde op een effectieve wijze aan dit criterium invulling te geven.

De mate van compliance van het voor Nederland relevante betalings- en effectenverkeer met de afgesproken (inter)nationale oversightstandaarden is opgenomen in het voorliggende rapport. Deze resultaten van het oversight zijn gebaseerd op werkzaamheden verricht gedurende 2010 door DNB en waar relevant samen met de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en toezichthouders in het buitenland. DNB publiceert sinds verslagjaar 2006 een dergelijk overzicht in het Jaarverslag van DNB. Met ingang van 2011 verschijnen de oversightresultaten in deze aparte publicatie.

In hoofdstuk 2 staat het doel en de methode van het oversight centraal. Daarin is ook opgenomen de volledige lijst van oversightobjecten waarop in 2010 oversight is gehouden. In hoofdstukken 3 t/m 5 worden de drie onderscheiden hoofddomeinen behandeld: het hoogwaardige betalingsverkeer, het effectenverkeer en het retailbetalingsverkeer.

Het geheel overziend mag geconcludeerd worden dat de mate van compliance met de internationale oversightstandaarden goed is te noemen. De afsluitdatum van dit rapport is 15 maart 2011.

2. Oversight: doel en methode

Oversight is een vorm van toezicht die gericht is op de bevordering van de veiligheid en efficiëntie van het betalings- en effectenverkeer. Voor DNB zijn dat alle betaalsystemen, betaalproducten en effectenafwikkelingsystemen die relevant zijn voor Nederland. Met behulp van oversight wordt beoogd om de risico's van het Nederlandse betalingsverkeer te mitigeren en te vermijden dat systeemrisico's ontstaan vanuit het voor Nederland relevante betalings- en effectenverkeer. Het oversight op betalingsverkeer is een taak die DNB uitvoert zowel uit hoofde van de Bankwet 1998 (Artikel 4 lid 2) als uit hoofde van het Stelsel (EU-Verdrag Artikel 127 lid 2). In die artikelen worden DNB en het stelsel van centrale banken de taak gegeven om de goede werking van het betalingsverkeer te bevorderen. Het oversight op het effectenverkeer is gebaseerd op de Wet Financieel Toezicht (Wft, artikel 5:30 lid e) en de daaruit voortvloeiende vergunning voor het houden van een beurs of handelsplatform. Dat deel van het oversight wordt gezamenlijk uitgevoerd met de AFM.

DNB houdt oversight op alle instellingen, systemen en producten die van belang zijn voor het Nederlandse interbancaire en retailbetalingsverkeer. Met betrekking tot het effectenverkeer omvat het oversight in principe alle instellingen en systemen die de clearing en settlement verzorgen van het effectenverkeer dat voor Nederland relevant is. DNB overzeers nemen deel aan het gezamenlijke oversight op internationale systemen. Tabel 2.1 biedt een overzicht van de nationale en internationale oversightarrangementen waaraan DNB deelneemt.

Tabel 2.1 Nationale en internationale oversight-arrangementen 2010

Oversight object	Lead overseer/toezichthouder	Andere overseers/toezichthouders
Hoogwaardig betalingsverkeer		
TARGET ₂	ECB	Eurosysteem ncb's
TARGET ₂ .NL	DNB	
EURO ₁	ECB	Eurosysteem ncb's
CLS	Federal Reserve	G10-centrale banken en overige centrale banken van de 17 betrokken valuta's
SWIFT	NBB	Overige G10-centrale banken
Effectenverkeer		
LCH.Clearnet SA	Roulerend voorzitterschap toezichthouders Euronext landen	AFM, DNB en toezichthouders uit België, Frankrijk en Portugal
LCH.Clearnet Group Ltd	Autorité de Contrôle Prudentiel	AFM, DNB en toezichthouders uit België, Frankrijk, Portugal en het VK
EMCF	AFM en DNB	FSA, en toezichthouders uit Denemarken, Finland, Hongarije, IJsland en Zweden
Euroclear SA	NBB en CBFA	AFM, DNB en toezichthouders uit Finland, Frankrijk, Ierland, het VK en Zweden
Euroclear NL	AFM en DNB	
Euroclear ESES	NBB en CBFA	AFM, DNB en toezichthouders uit Frankrijk
EuroCCP	FSA	AFM en DNB
ECC	BaFin	Bundesbank, AFM en DNB
Retailbetalingsverkeer		
Equens (CSS, CSM en Switch)	DNB	
VISA Europe (VISA en V Pay)	ECB	Eurosysteem nationale centrale banken
MasterCard Europe (MasterCard en Maestro)	NBB	Overige Eurosysteem nationale centrale banken en ECB
Currence (Chipknip, Acceptgiro, PIN, Incasso, iDEAL)	DNB	
NVB (Spoedopdracht)	DNB	
UPSS	DNB	

De uitvoering van oversight vindt plaats door middel van toetsingen en via reguliere oversight activiteiten. Toetsingen worden uitgevoerd als er sprake is van een nieuw systeem of product of in geval van een grote wijziging. Hierbij wordt het hele object aan alle standaarden getoetst die voor dat soort systeem of product van toepassing zijn (een overzicht is weergegeven in Tabel 2.2).

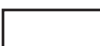
Ook deelttoetsingen zijn mogelijk, bijvoorbeeld bij wijzigingen in het object. Het regulier oversight bestaat ondermeer uit het monitoren van een oversight object aan de hand van rapportages en het voeren van periodieke gesprekken met management en auditors van het object. Daarbij wordt de voortgang van de afhandeling van aanbevelingen bewaakt en wordt gevolgd welke ontwikkelingen of wijzigingen gepland worden voor het object.

Tabel 2.2 Toepasselijke oversight-standaarden

Oversight object	Toepasselijke standaarden in 2010
Hoogwaardig betalingsverkeer	
TARGET ₂ , TARGET ₂ .NL, EURO ₁ , CLS	Core Principles for Systemically Important Payment Systems (BIS, 2001)
SWIFT	High Level Expectations (NBB, 2007)
Effectenverkeer	
LCH.Clearnet SA, LCH.Clearnet group Ltd., EMCF, EuroCCP, ECC, Euroclear SA, Euroclear NL, Euroclear ESES	Recommendations for securities settlement systems and recommendations for central counterparties in the European Union (ESCB & CESR, 2009)
Retailbetalingsverkeer	
Equens CSS, Equens CSM, Equens Switch	Terms of reference for the oversight assessment of euro systemically and prominently important payment systems against the core principles (ECB, 2007)
VISA, V Pay, MasterCard, Maestro, PIN	Oversight framework for Card Payment Schemes (ECB, 2008)
Currence Chipknip	Geen (nog niet beschikbaar)
Currence Acceptgiro	Oversight Framework for Credit Transfer Schemes (ECB, 2010)
Currence Incasso	Oversight Framework for Direct Debit Schemes (ECB, 2010)
Currence iDEAL	Aanbevelingen voor betaalproducten (DNB, 2006)
NVB (Spoedopdracht), UPSS	Geen (licht oversight regime)

De resultaten van een toetsing worden vastgelegd in een overzichtstabel waarin is weergegeven in welke mate het object op het moment van toetsing voldoet aan alle standaarden. De daarbij gehanteerde scoringssystematiek volgt de internationale standaarden en is als volgt:

Tabel Legenda

Kleur	Betekenis	Uitleg
	Voldoet	Aan alle eisen wordt voldaan
	Voldoet grotendeels	Er zijn kleine tekortkomingen met een beperkte invloed op de veiligheid en efficiëntie van het systeem
	Voeldoeft deels	Er zijn ernstige tekortkomingen waarvoor op korte termijn maatregelen worden doorgevoerd
	Voldoet niet	Er zijn ernstige tekortkomingen waarvoor niet gepland is om op korte termijn maatregelen te nemen
	Niet van toepassing	
	Niet getoetst	Er heeft nog geen initiële toetsing aan deze standaard plaatsgevonden

De overzichtstabel wordt jaarlijks bijgewerkt om te laten zien in welke mate nog steeds wordt voldaan respectievelijk waar veranderingen zijn geconstateerd. Deze actualisering is gebaseerd op de informatie uit het reguliere overzicht en op eventuele follow-up toetsingen. Vandaar dat de overzichtstabel per object een overzicht geeft voor het voldoen aan alle standaarden, ook al is er in het afgelopen jaar geen volledige toetsing uitgevoerd.

Een systeem of product dat deels (oranje vak) of niet (rood vak) voldoet aan één of meer van de standaarden zou in principe niet operationeel mogen worden of zijn totdat de tekortkomingen zijn opgelost. Er zijn echter twee situaties waarin een systeem of product met een voldoet deels of voldoet niet oordeel toch operationeel wordt of blijft. De eerste situatie betreft systemen die materieel (nog) niet belangrijk zijn, maar voordat zij operationeel mogen worden, een vergunning nodig hebben. Een dergelijk *prior approval* kan in een dergelijk geval eventueel toch worden afgegeven zodat het systeem kan starten. De keuze om een systeem in een dergelijk geval toch te laten starten, hangt van verschillende factoren af, waaronder de aard van de standaard waar niet aan wordt voldaan en het verwachte groeitempo van het systeem. De voorwaarde die daarbij gesteld wordt, is dat het systeem bij toenemende materialiteit wel aan de standaard gaat voldoen en de tekortkoming dus tijdig oplost.

De tweede – vooralsnog theoretische – situatie waarin een systeem, ondanks ernstige tekortkomingen, toch operationeel wordt c.q. blijft, is de situatie waarin DNB geen bevoegdheden heeft om stopzetting van de activiteiten af te dwingen en het desbetreffende object toch doorzet, ondanks bezwaren van DNB. Deze situatie zou zich kunnen voordoen op die terreinen waar DNB geen formeel handhavingsinstrumentarium heeft en informele instrumenten, zoals overredingskracht ('moral suasion'), niet effectief blijken te zijn. In de afgelopen jaren hebben dergelijke situaties zich niet voorgedaan, ondanks dat zowel in het hoogwaardige als in het retailbetalingsverkeer formele handhavingsmiddelen ontbreken. Vooralsnog heeft oversight haar belangrijkste doelstellingen kunnen verwezenlijken door gebruik te maken van informele instrumenten. Het is duidelijk dat dit geen garantie biedt dat oversight ook in de toekomst in alle gevallen effectief kan opereren zonder een formeel instrumentarium. Een wetsvoorstel waarin het toezicht op financiële afwikkelingen wordt geformaliseerd, is al enkele jaren in voorbereiding. Het is van belang dat de wet snel wordt geïmplementeerd. Met de wet ontstaan sanctiemogelijkheden, waarmee het oversight op afwikkelingen voldoende kracht kan worden bijgezet.

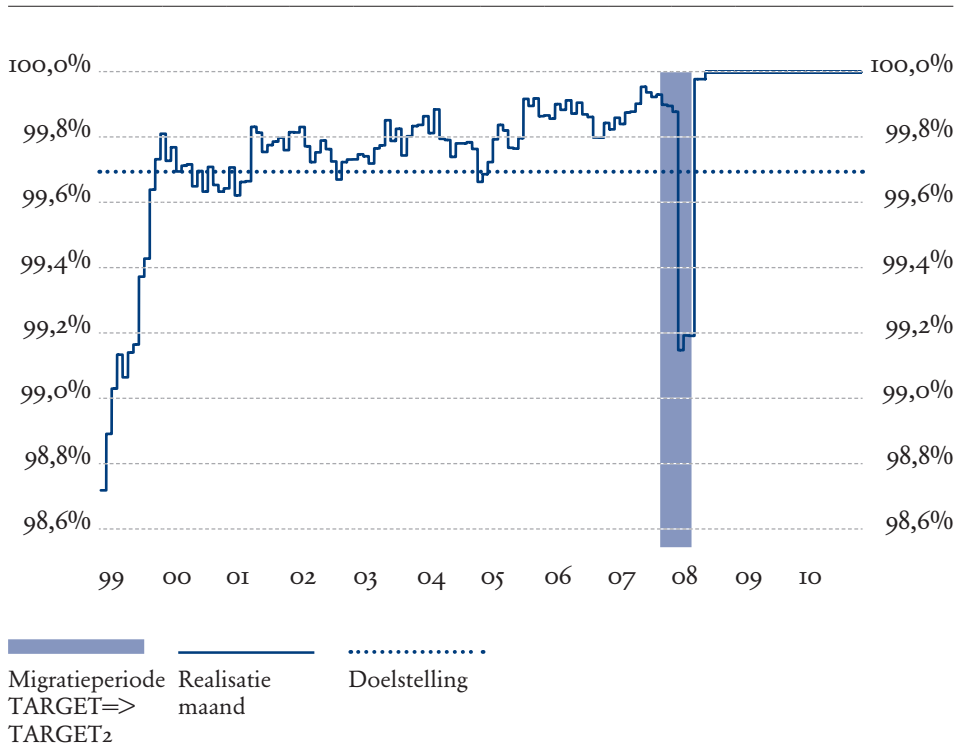
3. Toetsingsresultaten hoogwaardig betalingsverkeer

TARGET₂

TARGET₂ (T₂) is het belangrijkste systeem voor interbancaire betalingen in euro' dat sinds 2008 in Europa in gebruik is. Het bestaat juridisch gezien uit een verzameling van de betaalsystemen van de zeventien nationale centrale banken (NCB's) van de eurolanden, de Europese Centrale Bank en een aantal andere Europese landen (Bulgarije, Denemarken, Letland, Litouwen en Polen). Voor Nederland is dit TARGET₂.NL. Verwerking van de transacties vindt technisch plaats op een gemeenschappelijk platform. De NCB's hebben deze gemeenschappelijke activiteiten formeel gesproken uitbesteed aan de NCB's van Duitsland, Italië en Frankrijk, die dit platform gebouwd hebben en de operator zijn. TARGET₂ heeft zich bewezen als een groot succes, zeker met de financiële crisis in het achterhoofd. TARGET₂ is een efficiënter en vooral betrouwbaarder betalingssysteem dan haar voorloper TARGET, die bestond uit een koppeling van de nationale systemen. Zo is de beschikbaarheid van TARGET₂ aanzienlijk hoger dan die van TARGET. Sinds eind 2008 heeft het systeem een beschikbaarheid van 100% (zie Figuur 3.1).

Figuur 3.1 Beschikbaarheid TARGET en TARGET₂

Driemaands voortschrijdende gemiddelden

Bron: ECB

Het toezicht op dit gemeenschappelijke betaalplatform vindt op coöperatieve basis plaats, waarbij de ECB de lead overseer is. Hierbij heeft DNB een actieve rol, onder meer omdat de Nederlandse banken tot de belangrijkste gebruikers van T2 behoren. Oversight heeft TARGET2 in 2009 getoetst aan de Core Principles. De conclusie is dat TARGET2 voldoet aan alle Core Principles. In 2010 is de operationele betrouwbaarheid van TARGET2 getoetst. De conclusie is dat TARGET2 voldoet aan alle standaarden, waarbij slechts een paar kleine aandachtspunten zijn geadresseerd in het reguliere oversight met de T2 operator. Voorts is de jaarlijkse nieuwe release van T2 beoordeeld. De belangrijkste verandering was dat nu ook toegang tot T2 via internet mogelijk is. Bij deze nieuwe release is, meer dan bij vorige releases, door de operator aandacht besteed aan een goede opzet van het testtraject. De assessment is door ECB, BdI en DNB uitgevoerd en door de Raad van Bestuur van de ECB goedgekeurd. De conclusie is dat TARGET2 ook na de nieuwe release voldoet aan alle relevante Core Principles (Tabel 3.1).

Tabel 3.1 Oversight oordeel TARGET2

Core Principles for Systemically Important Payment Systems	2009	2010
	Juridische basis	
Inzicht in financiële risico's		
Beheersing van financiële risico's		
Snelle finale afwikkeling		
Multilaterale netting systemen		
Afwikkelingsactivum		
Operationele betrouwbaarheid		
Efficiëntie		
Toegang		
Governance		

EURO1

EURO1 is een hoogwaardig betalingssysteem voor grensoverschrijdende en binnenlandse transacties in euro tussen banken uit de Europese Unie. Het wordt beheerd door EBA Clearing Company, opgericht door de Euro Banking Association. EURO1 is bij de start van de euro gelanceerd en ontwikkeld om te voorzien in een efficiënte, veilige en rendabele infrastructuur voor grote interbancaire betalingen. Vandaag de dag telt het systeem 66 deelnemende banken, waaronder de Nederlandse deelnemers ABN AMRO Bank NV, ING Bank NV en Rabobank Nederland. Oversight vindt op coöperatieve basis plaats met de ECB als lead overseer.

In 2010 is de toetsing van EURO1 aan de business continuity voorzieningen afgerond. De conclusie is dat EURO1 grotendeels voldoet aan deze oversightstandaarden. Met betrekking tot een beperkt aantal, relatief minder belangrijke, punten heeft oversight aanbevelingen geformuleerd.

EURO1 settelt aan het einde van de dag in TARGET2. In 2010 is de wijze waarop dit gebeurt, aangepast. Oversight heeft deze overgang getoetst en geconcludeerd dat EURO1 is blijven voldoen aan de relevante Core Principles. Het settlementproces van EURO1 in TARGET2 is ook na de migratie ongestoord verlopen. De beschikbaarheid van EURO1 was in 2010 gedurende alle maanden 100%.

4. Toetsingresultaten effectenverkeer

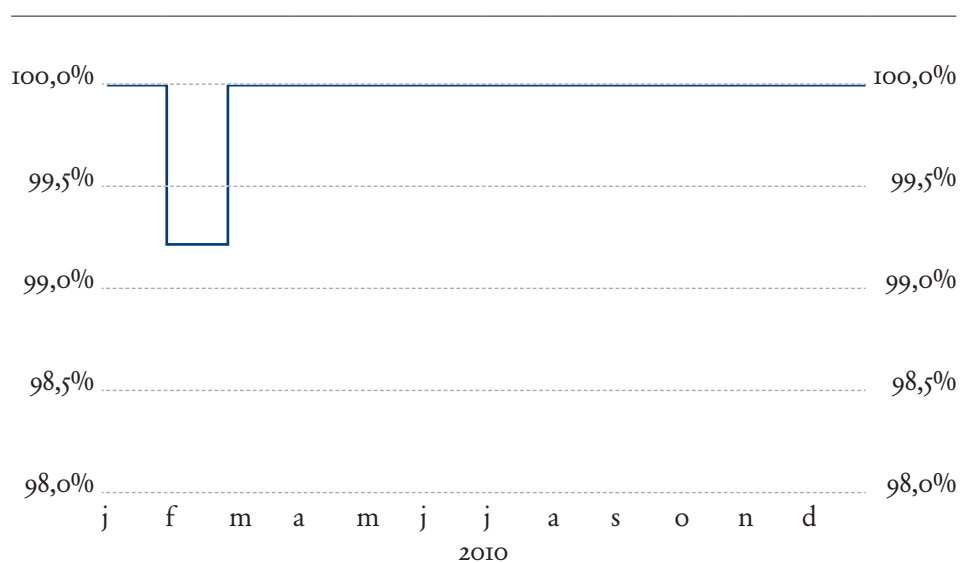
LCH. Clearnet SA

LCH.Clearnet SA is de centrale tegenpartij ('Central Counter Party', ofwel CCP) voor transacties die worden verricht op de effecten- en derivatenbeurzen van Euronext, waaronder Euronext Amsterdam. Ook treedt ze op als centrale tegenpartij voor OTC-transacties in obligaties en repo's. Een belangrijke ontwikkeling in 2010 was het feit dat NYSE Euronext het contract voor clearing van aandelen en derivaten per einde 2012 heeft opgezegd. Inmiddels is ook bekend geworden dat NYSE Euronext en Deutsche Börse plannen hebben om te fuseren. Dit kan betekenen dat de clearing van de aandelen die worden verhandeld op Euronext Amsterdam ingrijpend wijzigt.

De systemen van LCH.Clearnet SA zijn in 2010 gemiddeld voor 99,9% beschikbaar geweest (Figuur 4.1).

Figuur 4.1 Beschikbaarheid LCH.Clearnet SA

Maandgemiddelden

Bron: LCH.Clearnet SA

In 2010 hebben DNB en de AFM, in samenwerking met de lead overseer ACP en andere bevoegde toezichthouders van LCH.Clearnet SA, verschillende nieuwe projecten getoetst. Zo is er in december een nieuw systeem (UCS) voor de clearing van aandelen in gebruik genomen en is LCH.Clearnet SA eerder in 2010 ook credit default swaps gaan clearen.

De toezichthouders gebruiken de internationale set aanbevelingen voor CCP's bij de beoordeling van de juridische, operationele, financiële en organisatorische risico's van de nieuwe projecten. LCH.Clearnet SA voldoet volledig aan 14 van de 15 CPSS/IOSCO-aanbevelingen voor CCP's (zie Tabel 4.1), waarbij uitsluitend

aan de aanbeveling aangaande de operationele betrouwbaarheid nog niet volledig wordt voldaan. LCH.Clearnet SA heeft sinds 2005 op advies van de toezichthouders verbeteringen doorgevoerd in haar operationele systemen. De tekortkomingen die de toezichthouders in 2005 hebben geconstateerd, zijn daarmee grotendeels opgeheven.

Tabel 4.1 Oversight oordeel LCH.Clearnet SA

	Voldoet		Voldoet niet
	Voldoet grotendeels		Niet van toepassing
	Voldoet deels		Niet getoetst

Recommendations for Central Counterparties	2008	2009	2010 ¹
Juridische basis			
Deelnamevereisten			
Beheersing van kredietrisico's			
Marginvereisten			
Financiële buffers			
Faillissementsprocedures			
Bewaargevingsrisico's			
Operationele betrouwbaarheid			
Afwikkelingsactivum			
Fysieke leveringen			
Links tussen CCP's			
Efficiëntie			
Governance			
Transparantie			
Regelgeving en oversight			

¹ Voor LCH.Clearnet SA zijn de CPSS/IOSCO standaarden gebruikt, welke van toepassing waren toen de toetsing begon.

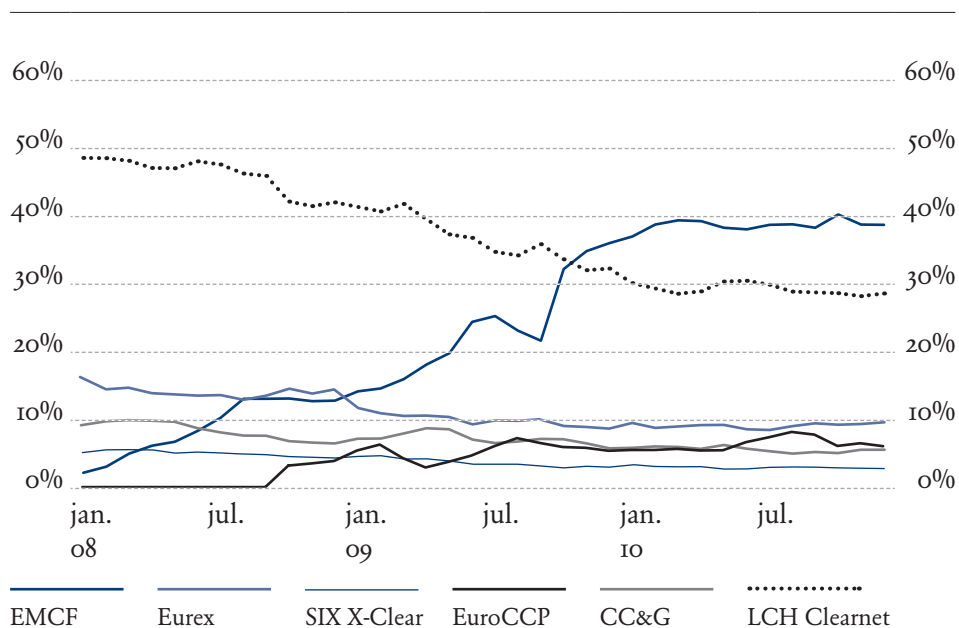
European Multilateral Clearing Facility

European Multilateral Clearing Facility (EMCF) is een Nederlandse partij die actief is als centrale tegenpartij (CCP) tussen handelspartijen. Het neemt het tegenpartijrisico over van gedane transacties, netteert de uitstaande posities per tegenpartij / clearing participant en vraagt de clearing participanten om onderpand voor het risico. EMCF is vier jaar geleden opgericht en heeft sindsdien een stormachtige groei doorgemaakt. Eind 2010 verwerkte EMCF, als CCP, ongeveer 3,5 miljoen transacties per dag. De groei van EMCF is in 2010 wat afgevlakt. EMCF is, met een marktaandeel van ruim 35% van de transacties in Europese "blue chip" aandelen, een grote speler. EMCF is in november 2010 verantwoordelijk voor de clearing van 6 handelsplatformen² en is op het gebied van effectenclearing één van de grootste spelers in Europa (zie Figuur 4.2).

² Chi-X, BATS, Burgundy, Quote, Nasdaq OMX Nordic, TOM

Figuur 4.2 Marktaandeel CCP's Europese beursaandelenhandel

Marktaandeel Europese beurzen

Bronnen: FESE, WFE, Spring Association analysis

In 2008 hebben de AFM en DNB EMCF volledig beoordeeld aan de hand van CPSS/IOSCO standaarden voor CCP's. Sinds deze toetsing zijn voor alle relevante veranderingen bij EMCF follow-up toetsingen uitgevoerd. EMCF voldoet in 2010 volledig aan negen van de veertien standaarden (zie Tabel 4.2). Eén standaard, aangaande links met andere CCP's, is vooralsnog niet van toepassing, omdat EMCF op het moment van toetsing nog geen links heeft met andere CCP's. Er zijn vijf aanbevelingen waaraan EMCF grotendeels aan voldoet. Deze hebben voornamelijk te maken met de sterke afhankelijkheden van EMCF ten opzichte van haar grootaandeelhouder ABN Amro Clearing Bank (AACB, voorheen Fortis Bank Global Clearing) en de gekozen settlementstructuur. EMCF heeft haar afhankelijkheid van AACB al verlaagd doordat EMCF inmiddels eigen IT systemen gebruikt en beheert. Tevens heeft EMCF een eigen pand betrokken en is ze minder (financieel) afhankelijk van AACB geworden. De beschikbaarheid van EMCF bedroeg in 2010 100%.

Tabel 4.2 Oversight oordeel EMCF

Voldoet	Voldoet niet
Voldoet grotendeels	Niet van toepassing
Voldoet deels	Niet getoetst

Recommendations for Central Counterparties	2008	2009	2010 ¹
Juridische basis			
Deelnamevereisten			
Beheersing van kredietrisico's			
Marginvereisten			
Financiële buffers			
Faillissementsprocedures			
Bewaargevingsrisico's			
Operationele betrouwbaarheid			
Afwikkelingsactivum			
Fysieke leveringen			
Links tussen CCP's			
Efficiëntie			
Governance			
Transparantie			
Regelgeving en oversight			

¹ Voor EMCF zijn de CPSS/IOSCO standaarden gebruikt, welke van toepassing waren toen de toetsing begon.

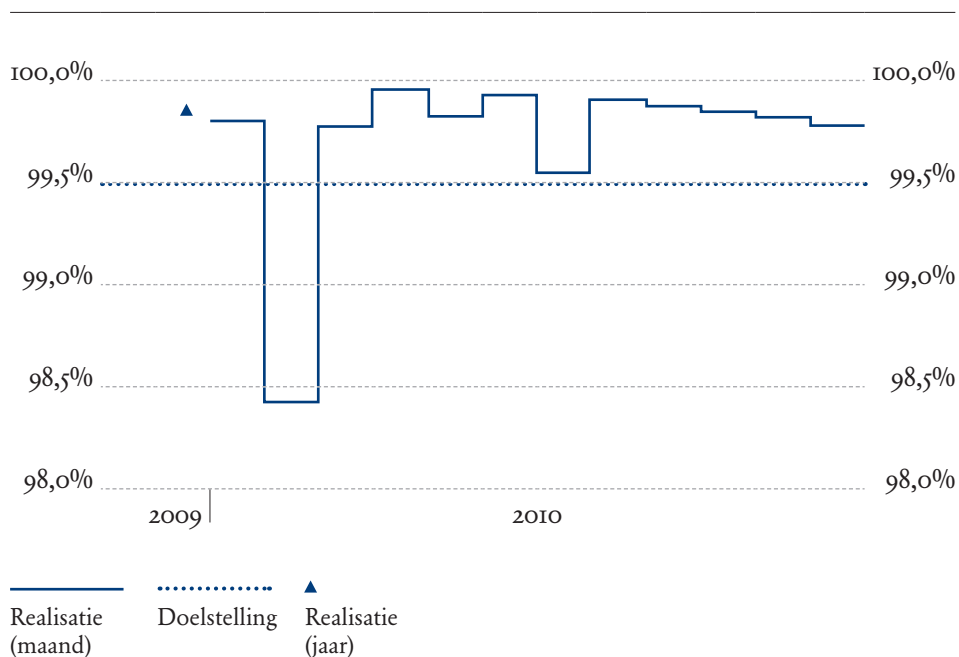
Euroclear – ESES

Euroclear Nederland is het centrale effectenbewaarbedrijf ('Central Securities Depository', CSD) in Nederland. Het biedt settlement-, bewaar- en administratiediensten aan banken en beleggingsondernemingen. In 2009 hebben Euroclear Nederland en de Euroclear CSD's in België en Frankrijk het nieuwe securities settlement systeem, 'Euroclear Settlement for Euronext-zone Securities' (ESES) gelanceerd. ESES verzorgt sindsdien de settlement van alle effectentransacties en doet dit in centrale-bankgeld, ofwel tussen rekeningen die bij een centrale bank worden aangehouden. Dit gebeurt veelal op basis van 'delivery versus payment', waarbij de levering van de effecten en de finale betaling ervan gelijktijdig plaatsvinden. Hierdoor worden tegenpartijrisico's sterk beperkt. Het ESES-systeem verricht de afhandeling van transacties van de Euronextbeurzen van België, Frankrijk en Nederland en alle *over the counter*-handel op één technisch platform, waardoor het verschil tussen binnenlands en grensoverschrijdend effectenverkeer tussen deze drie landen is verdwenen. Gedurende 2010 heeft Euroclear Nederland samen met Euroclear België en Euroclear France gewerkt aan de totstandkoming van een geïntegreerd 'Operating model' die de operationele settlement-, bewaar- en administratie-activiteiten over de drie CSD's op een efficiëntere manier inricht. Implementatie is voorzien per eerste kwartaal van 2011.

Het ESES platform had in 2010 een beschikbaarheid van 99,75% (Figuur 4.3).

Figuur 4.3 Beschikbaarheid ESES

Jaar- en maandgemiddelden

Bron: Euroclear

De lage beschikbaarheid in februari en juli zijn het gevolg van een tweetal incidenten. Euroclear heeft de oorzaak van de incidenten geanalyseerd en treft maatregelen om het risico op herhaling tot een minimum terug te brengen. In 2010 is de beoordeling van het Euroclear Securities Settlement System ESES aan de ESCB-CESR standaarden afgerond. De beoordeling is gedaan door de Nederlandsche Bank, de Nationale Bank van België en de Banque de France. De AFM, AMF en CBFA zijn geconsulteerd. Ook de Britse, Ierse, Zweedse en Finse toezichthouders zijn geconsulteerd voor aspecten van ESES die voor de hele Euroclear-groep gelden, zoals Governance. De uitkomst van de beoordeling van Euroclear Nederland is weergegeven in Tabel 4.3.

De standaard aangaande centrale tegenpartijen is niet van toepassing, omdat LCH.Clearnet SA separaat wordt getoetst. Euroclear Nederland voldoet niet helemaal aan de standaard voor Toegang, omdat de CSD in haar voorwaarden instellingen van buiten de Europese Economische Ruimte (EER) niet als deelnemer aan het systeem toelaat. Deze geografische beperking is in strijd met de standaarden, die stellen dat uitsluitingen op risico's gebaseerd moeten zijn. Omdat landen van buiten de EER niet kunnen toetreden tot Euroclear Nederland, zijn zij gedwongen om stukken die door de Nederlandse CSD bewaard worden aan te houden via de ISCD Euroclear Bank, de commerciële zuster van Euroclear Nederland. Er zijn overigens nooit aanvragen door instellingen van buiten de EER ingediend. Euroclear Frankrijk voldoet niet helemaal aan de standaard Links omdat voor een aantal links (recente) legal opinions met betrekking tot de eigendomsbescherming ontbreken. Euroclear Nederland en Euroclear België voldoen wel aan deze standaard omdat deze CSD's het merendeel van hun tegoeden bij buitenlandse CSD's aanhouden bij Euroclear Bank en voor de link met Euroclear Bank aan alle voorwaarden voldoet. Aan de overige standaarden wordt voldaan. ESES is een operationeel voldoende stabiel *Securities Settlement System*, het systeem heeft een deugdelijke juridische grondslag en governance arrangement, het systeem is efficiënt en komt aan de wensen van gebruikers tegemoet. Desondanks hebben de drie NCB's bij enkele standaarden suggesties en aanbevelingen gedaan ten aanzien van het systeem en het management.

Tabel 4.3 Oversight oordeel Euroclear Nederland - ESES

Voldoet	Voldoet niet
Voldoet grotendeels	Niet van toepassing
Voldoet deels	Niet getoetst

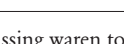
Recommendations for Securities Settlement Systems	2010
Juridische basis	
Transactiebevestiging	
Settlementtijdstip	
CCP	
Uitlenen van effecten	
Immaterialisatie	
Delivery versus Payment	
Finaliteit	
Kredietrisico's	
Afwikkelingsactivum	
Operationele betrouwbaarheid	
Eigendomsbescherming	
Governance	
Toegang	
Efficiëntie	
Communicatiestandaarden	
Transparantie	
Regelgeving en oversight	
Links tussen CSD's	

EuroCCP

EuroCCP is de centrale tegenpartij voor transacties die worden afgesloten op de handelsplatformen Turquoise, NYSE Smartpool en NYSE ARCA Europe. EuroCCP is gevestigd in het Verenigd Koninkrijk en is een 100% dochter van het Amerikaanse The Depository Trust & Clearing Corporation (DTCC). DTCC cleart en settelt transacties in onder andere aandelen en obligaties in de Verenigde Staten. EuroCCP staat onder toezicht van de FSA. Sinds begin 2009 staat EuroCCP echter ook onder toezicht van de AFM en DNB, als CCP van het Nederlandse handelsplatform NYSE-ARCA Europe. AFM, DNB en de FSA hebben afspraken gemaakt over de coördinatie van het toezicht op EuroCCP. AFM en DNB hebben een initiële toetsing gedaan van EuroCCP aan de hand van de CPSS-IOSCO standaarden voor CCP's. AFM en DNB zullen hierna het lopende toezicht overlaten aan de FSA. Uit de initiële toetsing blijkt dat EuroCCP voldoet aan negen van de veertien standaarden. EuroCCP voldoet grotendeels aan vijf van de veertien standaarden (zie Tabel 4.4). EuroCCP heeft meerdere plannen om de geconstateerde risico's te mitigeren. AFM en DNB hebben de beoordeling van deze plannen overgelaten aan de FSA.

Tabel 4.4 Oversight oordeel EuroCCP

Voldoet	Voldoet niet
Voldoet grotendeels	Niet van toepassing
Voldoet deels	Niet getoetst

Recommendations for Central Counterparties	2009	2010 ¹
Juridische basis		
Deelnamevereisten		
Beheersing van kredietrisico's		
Marginvereisten		
Financiële buffers		
Faillissementsprocedures		
Bewaargevingsrisico's		
Operationele betrouwbaarheid		
Afwikkelingsactivum		
Fysieke leveringen		
Links tussen CCP's		
Efficiëntie		
Governance		
Transparantie		
Regelgeving en oversight		

¹ Voor EuroCCP zijn de CPSS/IOSCO standaarden gebruikt, welke van toepassing waren toen de toetsing begon.

5. Toetsingsresultaten retailbetalingsverkeer

Equens SE

Equens SE zorgt voor de verwerking van financiële transacties die zijn gedaan met betaalproducten. De dienstverlening dekt het hele spectrum van girale en cardsgerelateerde transactieverwerking inclusief clearing en settlement. In het oversight van DNB worden bij Equens SE drie oversightobjecten onderscheiden. Dit is ten eerste het CSS (Clearing en Settlement Systeem), waarin de binnenlandse betalingen worden gecleard. Ten tweede de Equens CSM (Clearing and Settlement Mechanism), het systeem waarin de SEPA-betalingen worden gecleard en ten derde de Switch, het systeem dat centraal staat in autorisatie van elektronische pasbetalingen.

Ten aanzien van het CSS hebben in 2010 geen toetsingen plaatsgevonden. In 2007 heeft een verversing van de beoordeling van CSS aan alle Core Principles plaatsgevonden. Begin 2010 is door DNB wel het oordeel ten aanzien van Core Principle 1 herzien. Het aantal deelnemers en transacties van buiten de EU/EEA was dusdanig gering dat het niet nodig is voor Equens SE hiervoor country opinions te hebben. Het CSS voldoet nu volledig aan negen van de tien in Europees verband gestelde standaarden. Eén standaard is niet van toepassing (zie Tabel 5.1).

Tabel 5.1 Oversight oordeel Equens CSS

Oversight standards for euro retail payment systems	2008	2009	2010
Juridische basis	Voldoet grotendeels	Voldoet	Voldoet
Inzicht in financiële risico's	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Beheersing van financiële risico's	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Snelle finale afwikkeling	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Multilaterale netting systemen	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Afwikkelingsactivum	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Operationele betrouwbaarheid	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Efficiëntie	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Toegang	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Governance	Voldoet	Voldoet	Voldoet

Het aantal SEPA transacties is als gevolg van de gefaseerde migratie ten opzichte van de huidige hoge binnenlandse volumes beperkt. In de komende jaren zal, als gevolg van de overgang op SEPA producten, het CSS worden uitgefaseerd ten gunste van de Equens CSM. De Equens CSM zal daarom naar verwachting een zeer sterke groei doormaken en het dominante systeem worden voor retail betalingen. In dit licht is in 2010 reeds gestart met een tweetal toetsingen van de Equens CSM. Dit betreft ten eerste een toetsing aan de Core Principles die zijn opgesteld voor *Prominently Important Retail Payment Systems*. Een tweede toetsing betreft de links die Equens CSM aangaat met andere clearing & settlement systemen in Europa. Van beide toetsingen worden de uitkomsten verwacht in 2011.

Equens SE opereert het Interbancair Autorisatie Netwerk (ook wel de IAN-Switch of kortweg Switch genoemd). Deze Switch faciliteert betalingen waarbij gebruik wordt gemaakt van de pincode als identificatiemethode (geldopnames bij geldautomaten via Nationaal Gastgebruik, betalingen bij betaalautomaten, opladen Chipknip en Maestro transacties) en creditcard betalingen. De betaalterminal van de winkelier legt contact met de Switch, die ervoor zorgt dat het autorisatieverzoek naar de bank van de consument wordt geleid en dat het resultaat daarvan weer terug naar de betaalterminal wordt gestuurd. Het belang van bedrijfszekerheid van de Switch is groot. Bij een langdurige storing van de Switch heeft de Nederlandse maatschappij onvoldoende mogelijkheden om snel over te stappen op alternatieve betaalmethoden voor de 2,1 miljard transacties die per jaar elektronisch worden gedaan. Alternatieven zijn uitgefaseerd en consumenten houden – mede vanwege het gemak van elektronisch betalen – gemiddeld minder cash geld aan. Niet alleen werkt de autorisatie van het gastgebruik van geldautomaten ook via de Switch, maar ook is het aantal bankkantoren en de capaciteit van het geldtransport beperkt. In 2009 is de eerste toetsing uitgevoerd van de Switch (zie Tabel 5.2). Hierin zijn de drie voor de Switch meest relevante Core Principles getoetst. De score ‘voldoet grotendeels’ op *Governance* is gerelateerd aan het ontbreken van formele klachtenprocedures voor de deelnemers aan de Switch. In 2010 is een toetsing gestart van de operationele betrouwbaarheid van de Switch. De uitkomsten van deze toetsing komen in 2011 beschikbaar.

Tabel 5.2 Oversight oordeel Switch Equens

Core Principles for Systemically Important Retail Payment Systems	2009
Juridische basis	Niet getoetst
Inzicht in financiële risico's	Niet van toepassing
Beheersing van financiële risico's	Niet van toepassing
Snelle finale afwikkeling	Niet van toepassing
Multilaterale netting systemen	Niet van toepassing
Afwikkelingsactivum	Niet van toepassing
Operationele betrouwbaarheid	Voldoet
Efficiëntie	Niet getoetst
Toegang	Voldoet
Governance	Voldoet grotendeels

iDEAL

iDEAL is een nationaal product voor internetbetalingen waarbij de betaler gebruik maakt van een internetbankierentoeepassing van een Nederlandse bank. De internetwinkel en de banken moeten daartoe de betaalstandaard iDEAL ondersteunen. Currence is juridisch eigenaar van iDEAL. Inmiddels accepteren zes Nederlandse banken betaalopdrachten via iDEAL en kunnen bankcliënten van negen Nederlandse banken betalingen met iDEAL verrichten. In oktober 2010 was iDEAL 5 jaar operationeel, terwijl in maart 2010 de 100-miljoenste transactie werd verwerkt.

Vanwege het belang van iDEAL als interbancair betaalproduct in het Nederlandse retail betalingsverkeer, houdt DNB hierop actief oversight. DNB heeft geconcludeerd dat iDEAL voldoet aan alle gestelde normen (zie Tabel 5.3).

Tabel 5.3 Oversight oordeel iDEAL

Aanbevelingen voor Betaalproducten	2008	2009	2010
Juridische structuur			
Solide financiële positie			
Uitbesteding			
Wet- en regelgeving			
Productvoorwaarden			
Risicoverdeling			
Risicoanalyse			
Periodieke bijstelling risicoanalyse			
Beveiliging en continuïteit			
Integriteit en governance			

Mede door de komst van overlay betaaldiensten is het belang van een veilige implementatie van internetbetalen via internetbankieren toegenomen. In Europa zijn momenteel drie schemes die een dergelijke betaalwijze aanbieden: giroPay (Duitsland), eps (Oostenrijk) en iDEAL. Deze opereren alle uitsluitend nationaal. Recentelijk zijn deze partijen een gezamenlijk onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor technische samenwerking. Hierdoor wordt het voor consumenten mogelijk grensoverschrijdende aankopen met iDEAL te betalen. Intussen komen andere partijen (PayPal, Facebook, eMaestro) op de Europese markt. De commerciële druk op de banken voor een goede oplossing voor het faciliteren van betalingen voor grensoverschrijdende e-commerce neemt dan ook toe. iDEAL heeft een nieuwe versie van de iDEAL-standaarden voor SEPA ontwikkeld. Deze zal naar verwachting vanaf eind 2011 in de markt worden geïntroduceerd.

PIN

PIN is een betaalproduct voor toonbankbetalingen, gebaseerd op een betaalpas en bijbehorende pincode. Door nationale en internationale afspraken is de betaalpas ook te gebruiken voor geldopnames in binnen- en buitenland en betalingen in het buitenland. Currence is eigenaar van PIN. Het op de magneetstrip gebaseerde nationale betaalproduct PIN zal worden vervangen door internationale betaalproducten gebaseerd op chiptechnologie (EMV), zoals internationale betaalproducten Maestro van MasterCard en V Pay van VISA. De nieuwe betaalpassen en betaalautomaten moeten daartoe voor 2012 volledig zijn vervangen, waarna het merk PIN ophoudt te bestaan.

Vanwege het belang van PIN als betaalproduct in het Nederlandse retail betalingsverkeer is in 2009 het betaalproduct getoetst aan het Europese overzichtstraamwerk voor betaalpassystemen, waarbij gebruik is gemaakt van Europese overzichtstandaarden. PIN voldoet aan alle vijf standaarden uit het raamwerk voor betaalpassystemen (zie Tabel 5.4).

Tabel 5.4 Oversight oordeel PIN

Oversight framework for Card Payment Schemes	2009	2010
	Juridische structuur	
Productvoorwaarden		
Beveiliging en continuïteit		
Governance		
Financiële risico's		

De fraude ten gevolge van skimming met betaalpassen is in 2010 fors afgenomen ten opzichte van 2009. In 2010 bedroeg de totale schade 19,7 miljoen euro, terwijl dit in 2009 nog 36 miljoen was. Als gevolg van de migratie naar chip-technologie mag verwacht worden dat de fraude door skimming verder zal dalen.